

Р у б р и к а 3-тя

Ситуативний союз українських націоналістів з гітлерівською Німеччиною

На окупованій гітлерівцями території Польщі осередки обох ОУН діяли відкрито. У квітні 1941 р. організація С. Бандери заявила про невизнання рішень 2-го великого збору ОУН в Римі і провела в Кракові свій власний 2-й великий збір. Більшість крайових провідників визнала повноваження С. Бандери, після чого остаточно закріпився розкол ОУН на дві цілком самостійні і часом ворожі одна одній організації — ОУН(М) і ОУН(Б). ОУН(Б) прийняла назву Револьюційної ОУН, але вона не закріпилася в літературі.

Між вереснем 1939 р. і червнем 1941 р. обидві ОУН цілком вільно розгорнули в Кракові підготовчу роботу по створенню в Україні майбутніх державних структур.

На думку провідників ОУН, німецько-радянський договір від 23 серпня 1939 р. мав бути короткотривалим. Після радянсько-фінської війни, яка продемонструвала слабкість Червоної армії, вони не сумнівалися в тому, хто переможе у неминучому двобої гітлерівської Німеччини з Радянським Союзом. Знищення СРСР, як їм здавалося, могло здійснитися тільки перетворенням союзних республік на окремі від Росії національні держави. Іншого варіанта вони й уявити собі не могли. Тому в поразці Радянського Союзу С. Бандера і А. Мельник,

як і вся українська еміграція, вбачали історичний шанс для відродження Української держави.

Не маючи доступу до вищих керівників Третього рейху і не знаючи їх планів щодо України, лідери українських емігрантських організацій після 22 червня 1941 р. все-таки ініціювали повстання в тилу Червоної армії, яке тривалий час готувалося, але перед війною так і не відбулося. Їм здавалося, що збройні виступи змусять гітлерівців визнати їх своїми союзниками і сприятимуть державному відродженню України.

Одразу після 22 червня 1941 р. повстання у Галичині і на Волині підняли боївки ОУН(Б), на Буковині — боївки ОУН(М). У Поліссі активізували свої дії після проходження фронту загони січовиків Т. Бульби-Боровця. Діючи енергійно без узгодження з німецькими чиновниками, націоналісти встановили свою владу в 187 (з 200) районах західних областей і в 26 районах Правобережної України. Вони створили обласні управління в Тернополі, Львові, Рівному, Дрогобичі, Станіславі і Луцьку. Роззброюючи невеликі червоноармійські підрозділи, що опинилися в оточенні, оунівці акумулювали значну кількість зброї, боеприпасів і спорядження.

Німецькі польові командири охоче йшли на синхронізацію дій в ході свого наступу. Однак на більш високому рівні до новоявленого союзника поставилися вороже. Коли німецька адміністрація розбудувала власні структури на окупованій території, вона негайно розпустила українську міліцію і всі інші органи, створені націоналістами.

* Територія Польщі, що не була включена у 1939 р. безпосередньо в кордони Німеччини.